

Fram undan er bæði gleði og barátta

Guðbjörg Pálsdóttir, formaður Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga.

Árið 2019 verður stórt ár hjá hjúkrunarfræðingum á Íslandi. Annars vegar ætlum við að halda upp á 100 ára afmæli Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga og hins vegar er fram undan kjarabarátta. Þetta eru tvö mjög ólík verkefni þar sem annað einkennist af gleði og fagnaðarhöldum en hitt af baráttu fyrir að fá ábyrgð og menntun metna til launa, til jafns við karlmenn í sambærilegum störfum.

Það er með ólíkindum að 100 árum eftir stofnun fyrsta stéttarfélags hjúkrunarfræðinga skuli baráttan fyrir þeim sjálfsögðu réttindum, sem jöfn laun kynjanna ættu að vera, ekki vera komin lengra. Þrátt fyrir þetta var Ísland níunda árið í röð í 1. sæti á listanum Global Gap Index árið 2017 og er nú talið að búið sé að loka 87% af kynjabilinu hér á landi. Það er hins vegar ekki nóg, launamunur kynjanna á ekki að vera til í framsæknu landi eins og Íslandi.

Til að heyra hvað hjúkrunarfræðingar vilja helst leggja áherslu á í komandi kjarasamningum var framkvæmd könnun meðal hjúkrunarfræðinga í nóvember og desember síðastliðnum. Þátttaka í könnuninni fór fram úr björtustu vonum og endaði með að vera tæp 76%.

Í lok mars 2019 lýkur gerðardómi sem hjúkrunarfræðingar fengu á sig í kjölfar lagasetningar íslenskra stjórnvalda á verkfall hjúkrunarfræðinga og höfnunar hjúkrunarfræðinga á kjarasamningi árið 2015. Gerðardómurinn fjallaði um tiltekin atriði í miðlægum kjarasamningi Fíh við ríkið. Miðlægir kjarasamningar hjúkrunarfræðinga við ríkið verða því lausir. Á sama tíma lýkur gildistíma annarra miðlægra kjarasamninga sem félagið gerir, þ.e. við Reykjalund, Samtök fyrirtækja í velferðarþjónustu, Reykjavíkurborg og Samband sveitarfélaga. Starfsmenn kjara- og réttindasviðs hafa í þó nokkurn tíma undirbúið komandi kjarasamningsviðræður. Unnið hefur að endurskoðun á trúnaðarmannakerfi, skipun í samninganefndir og undirbúningi kröfugerðar. Til að heyra hvað hjúkrunarfræðingar vilja helst leggja áherslu á í komandi kjarasamningum var framkvæmd könnun meðal hjúkrunarfræðinga í nóvember og desember síðastliðnum. Þátttaka í könnuninni fór fram úr björtustu vonum og endaði með að vera tæp 76%. Ég tel slíka þátttöku endurspeglar áhuga hjúkrunarfræðinga á kjaramálum og munu niðurstöðurnar gefa sterkar vísbendingar um hug hjúkrunarfræðinga í kjaramálum.

Mikill meðbyr með hjúkrunarfræðingum

Starfsmenn kjara- og réttindasviðs ásamt mér munu standa fyrir fundarherferðinni „Í aðdraganda kjarasamninga“ og verður hún farin um landið í lok janúar og byrjun febrúar. Tilgangur fundarherferðarinnar er að kynna niðurstöðu kjarakönnunar, kröfugerð fyrir komandi kjarasamninga og síðast en ekki síst að heyra hvað hjúkrunarfræðingar hafa að segja og svara spurningum þeirra. Ég vil hvetja alla hjúkrunarfræðinga til að mæta á þessa fundi og taka þátt í umræðum um kjaramál því slík skoðanaskipti milli hjúkrunarfræðinga og starfsmanna FÍH gefa oft bestar upplýsingar um vilja félagsmanna í kjaramálum. Fundirnir verða alls 13 talsins og má sjá nánari

upplýsingar um fundina hér á bls. 13 í tímaritinu og eins á eftirfarandi vefsvæði, <https://www.hjukrun.is/kjaramal/kjarasamningar-2019/>.

Í stöðunni eru þó sóknarfæri sem Fíh er tilbúið til að vinna að í sameiningu við yfirvöld og atvinnurekendur og vonast ég til að ársins 2019 verði minnst í framtíðinni sem árs róttækra breytinga í kjaramálum hjúkrunarfræðinga.

Í vetur hafa hjúkrunarfræðingar fundið fyrir óvenjumiklum meðbyr. Fyrst ber að nefna framgöngu heilbrigðisráðherra á opinberum vettvangi í umræðu um skortinn á hjúkrunarfræðingum til starfa og þá ógn sem hann mun valda í náinni framtíð, sé ekkert að gert. Það er ljóst að gæði þjónustu og öryggi sjúklinga verður ekki tryggt nema breyting verði á þeirri stöðu sem nú er orðin. Undanfarin misseri hafa ráðamenn þjóðarinnar viðurkennt að fleiri hjúkrunarfræðinga vantar til starfa, en úrræði og lausnir vantar. Velferðarnefnd Alþingis sýndi málinu nýlega áhuga í tengslum við viðvarandi álag á Landspítala. Umræðan hefur þá að mestu snúist um aðalvandann sem er að fleiri hjúkrunarfræðinga og sjúkraliða vantar til starfa, þó aðallega hjúkrunarfræðinga. Í stöðunni eru þó sóknarfæri sem Fíh er tilbúið til að vinna að í sameiningu við yfirvöld og atvinnurekendur og vonast ég til að ársins 2019 verði minnst í framtíðinni sem árs róttækra breytinga í kjaramálum hjúkrunarfræðinga.

Bætt aðgengi kvenna að kynheilbrigðisþjónustu

Að því sögðu má ekki gleyma því tímamótaskrefi sem Alþingi tók í desember þegar það samþykkti annars vegar breytingar á lyfjalögum og hins vegar lögum um landlækni og lýðheilsu. Þær eru þess efnis að hjúkrunarfræðingum og ljósmæðrum verður heimilað að ávísa hormónatengdum getnaðarvörnum. Með þessu stóra skrefi er verið að bæta aðgengi kvenna að kynheilbrigðisþjónustu og nýta betur fagþekkingu hjúkrunarfræðinga og ljósmæðra. Þetta eru stórar fréttir. Það var að mínu mati kominn tími til að yfirvöld stígu skrefið sem aðrar þjóðir, m.a.

nágrannaþjóðir okkar, hafa tekið fyrir margt löngu og hafi þannig skjólstæðinginn að leiðarljósi. Um er að ræða leyfi sem landlæknir mun veita að uppfylltum nánar tilgreindum skilyrðum sem sett verða í reglugerð. Reglugerðin verður samin á nýju ári, en eitt af skilyrðunum verður að viðkomandi þarf að hafa sótt og staðist fræðilegt og klínískt námskeið um lyfjaávisanir. Já, það gerast líka góðir hlutir þó þeir gerist stundum hægt.

Það er ljóst að hjúkrunarfræðingar þurfa að gera meira af því að koma saman, gleðjast og ræða málin. Við sáum það glögg á Hjúkrunarþinginu í nóvember síðastliðnum sem bar yfirskriftina *Þú hefur valdið – leiðtogafærni og forysta*.

Fram undan er líka skemmtilegt ár hjá hjúkrunarfræðingum því á árinu 2019 verður Félag íslenskra hjúkrunarfræðinga 100 ára og verður því fagnað allt árið. Þó kjaramálin muni taka sitt rými á árinu megum við ekki gleyma því að koma saman, gleðjast og halda upp á þennan stóra áfanga stærstu heilbrigðisstéttar landsins. Skipulagðar hafa verið ýmsar upptakomur og viðburðir og vil ég hvetja alla hjúkrunarfræðinga til að taka þátt á einn eða annan hátt. Dagskráin er fjölbreytt og má sjá hana nánar hér: <https://www.hjukrun.is/um-fih/frettir/stok-frett/2018/12/04/Afmaelisfognudur-allt-arid/>.

Það er ljóst að hjúkrunarfræðingar þurfa að gera meira af því að koma saman, gleðjast og ræða málin. Við sáum það glögg á Hjúkrunarþinginu í nóvember síðastliðnum sem bar yfirskriftina *Þú hefur valdið – leiðtogafærni og forysta*. Var þar sett aðsóknarmet þegar um 350 hjúkrunarfræðingar mættu á þingið og komust færri að en vildu. Fíh stefnir á fleiri svona viðburði í framtíðinni því þetta er ómetanlegur vettvangur fyrir hjúkrunarfræðinga til að koma saman og styrkja böndin.

Ég hlakka til að hitta ykkur sem flest á einhverjum af afmælisviðburðum ársins eða eiga við ykkur samræður í fundarherferðinni „*Í aðdraganda kjarasamninga*“. Um leið og við fögnum saman afmælinu skulum við líka snúa bókum saman og ganga sameinuð fram í baráttunni fyrir bættum kjörum hjúkrunarfræðinga. Án hjúkrunarfræðinga verða engar framfarir í íslenska heilbrigðiskerfinu.